

Ella ben repantigada
 diu que 'l mon forsa li agrada
 vivinhi be y ben depresso,
 de tota lluyta apartada,
 siga russa ó japonesa.

!F

De dijous á dijous

JA ho sabém de sempre; *cada bugada perdém un llenzol.*

Ben be que ho pressentíam... sens' ser profetas.

¡L' Azcárraga no obrirá las Corts!

No podria; d' ell no 'n parlém pas!.. cap dels set inválits intellectuals que 'l voltan, poden aguantar l' embestida ferma que se 'ls espera, si 's comensa á parlar de la *crisis* darrera.

Com que n' eixiria malparat tothom... no volen tal discussió, els deus motors de la maquinaria política espanyola.

Y vet' aquí lo carro encallat.

Res valen per l' arrancada, crits, ni renechs.

Encara no han fet res els ministres del novell govern y ja están ab el fanch fins al botó de las rodas.

Ab tan poch destres arriars, prou n' era vist que 'l carro no arribaria á port, mes s' ho portavan amagat 'l que duas pedretas tan petites com en Villar y en Cobián determinessin la volcada.

*
**

Hem dit que no han fet res y aixó es mentida.

Volíam dir res de bó, que de dolent... la *bestiesa* no podia mancar.

Lo Real decret, condonant al president de la Cámara á n' en Romero-Robledo, una subvenció de passa d' un milló de rals per conduhir las ayguas del riu, y regar las sevas propietats particulars, ha condolgut l' opinió pública y l' ha indignada.

Ja 's calla per tant com es sabut, qu' els governs compran á bon preu el silenci y la quietut de tots aquells, que 'n saben de cridar... y aixó es de tota la vida. que 'n Romero de las dents llargas, ho va explotant

Com que la treta s' ha fet vella y ara de pinxos ja 'n som tots... la *polacada* de l' Azcárraga comprant ab las suhadas del país la bona-volensa d' aquest home funest per la patria, feta ab la *mala sombra* del home de la panxa, no ha pogut pas passar avant.

*
**

Si encara resta algú que no sia tacat d' escéptich en assumptos d' administració pública, que no ho creyém, no 's pot pensar las mil tramoyas qu' hi caben dins de la llei, els mil ardits burocrátichs qu' amagan 'ls expedients per fer sombras de justicia al arbitri dels governants que 's volen vendre.

May mancan extraviats viaranys per 'hont poguer campar la voluntat d' un ministre, que vol complaure l' amich, ó be comprar el cridayre ab viso de llealtat, sens que ningú hi pugui ficar ma.

La malicia de la gent, que fá sempre malévolas imputacions als concellers de la corona, necessitats de protecció parlamentaria per anar á las Corts, sens enemichs pe 'l devant, ha vist en l' esmentat decret un públich galardó pe 'l silenci que 's necessita; una sort d' anticipo á compte per renunciadas mercixedoras de gratitut.

*
**

Tan sols fos per la tontería d' haver fomentat la maldiscencia, que no cerca de justificants y jutja pe 'l que salta á la vista, qualsevolga que sia 'l fons de la veritat tindria ben guanyada la censura aquest govern, qu' en sos moments d' angoixa, ab l' oportunitat del que 's desconcerta, dona satisfaccions públicas á lo que podria ser en altre cas, lo reconeixement d' un dret que otorga la llei als propietaris de fincas rústigas.

No cal pas estudiar al fons la llegitimitat d' aytal concessió, porque n'hi ha prou ab veurer 'ls moments en qu' ha sortit, els allegats del ministre que la firma, y las conseqüencias qu' ha reportat.

Ja ho poden disfrassar com vulgan... aquesta ha estat la malaltia qu' ha mort el ministeri... que ni menos mereixia 'l nom de govern.

*
**

La concessió otorgada, feya ja molts anys qu' en Romero l' havia demanada y cap ministeri la volgué concedir.

Ara la fan, referintse á la llei de 1883, y ja 's defensen del cárrech d' il·legalitat ab l' antecedent d' un altre consemblant, que ni efectiva s' ha fet.

L' Ajuntament de Madrit, apoyantse ab aquesta llei, va demanar auxiliis al govern per fer anar l' aygua dels rius Jarama y Guadalix.

Y malgrat ser un cas d' utilitat pública, li van ser denegats l' any 1895, sent ministres en Romero-Robledo y son gran amich en Bosch... home de tanta ó mes barra qu' ell.

*
**

Tothom ho creu, que s' ha complert la llei, es dir 'ls formularis; mes la prudencia gubernamental devia prevenir l' escandol que 'n mou 'l concedir privilegis y tenir en comptes que desd' avuy, quan 's negui crédits y subvencions per regar terras d' Espanya qu' ho necessitan més que lás d' en Romero, pretextant falta de quartos, tothom hi trobará una iniquitat envers 'ls humils, contraria dels que tenen 'ls favors oficials.

Si á las horas d' ara ja no s' hagués enderrocat un govern com 'l de l' Azcárraga, 'ls vinculs entre governants y governats quedarian trencats ab la concessió de drets que semblan gracias y gracias que no 's poden llegitimar com si fossin drets.

*
**

No 'ns resta cap esperansa... sols que 'n Villaverde fill «expúreo» de 'n Romero Robledo, 'ns farà trobar bo dins de poch temps, lo govern de qui cantém ara aquestas absoltas.

CALIXTE PÍ Y XARAU.

TROSSOS

A casa d' un retratista va anar un pagés á ferse retratar dihent:

—Me farà sis retratos pero m' han dit que fentse no més la meitat se veu més.

—Ja, y vosté 'l vol de mitx cos?

—Si pro com que porto espardenyas novas, m' el farà de mitj cos en avall.

E. BLASI

De la Russia

Correspondencia que tinch
de Sant Petesburg enviada,
al 30 Janer fetxada
d' aquest any 1905.

Pepet del Carril

Amich y company Pepet:—Responent al telégramma—que com á corresponsal—va dirigirm' LA TOMASA—y per conducte del or—dinari que demá marxa—vaig á explicarte ben bé—d' una manera... ordinaria—lo que ha sigut á la fi—després de tanta matraca—aquesta Re... volució,—(Re... volució de camama) — á pesar d' haverhi dat—'ls *Cieros* tanta importancia.

Uns... mils de burgesos, donchs,—de la russa aristocracia—tips de viure en gran y farts—de bífstechs... sense patatas—y ab ganas de repartir—als vassalls molts castanyas—y pinyas y molts bolets—com á obra humanitaria — perquè 'l poble no patís—d' avuy endevant de gana, —van dirigirse al Govern—del Czar ab l' intenció sana—de que nombrés comissió—quinas de manera sàbia — fessin lo repart més just—y sense gens de tardansa; á lo qual accedí 'l Czar—ab gust tal com demanavan —aqueixos prínceps y duchs —de la russa aristocracia.

Las Comissions oficials,—per concessió sobirana—del imperial Nicolau,—posaren ben prompte en planta—lo modo de repartir—als vassalls molts castanyas—y pinyas y molts bolets—perque no patissin gana; —pró 'l poble, desagrahit— com tots los pobles del mapa,—de massa ben avesats á gosar llibertats (?) patrias,—s' ho va pendre malament—l' haver de menjar tals viandas—que fan mal al pahidor—si no 's te res més á taula; —y protestant fent badalls —fins va declarar-se en vaga.

Havent, per tant, protestat—per la primera vegada—'l poble rús de tals plats,—(quan antes tot s' ho menjava—tant si era indigest, com no,—es dir, tot li feya patria);—'l *Sanedrí* oficial—ab el *rabi* per capsana—decretá que aquell *menú*—ja que gens els hi agrada—va—per forsa havia de ser—l' obligat á cada casa.

Ja hi várem ser: succehí—que, ab tot y patir las *massas*—per mor de sa terquedat—d' una canina carpanta,—lo poble rús s' indigná—per una cosa tan fátua—sense motiu ni rahó,—y sense solta, ni causa,—y 'l Czar que te un cor molt bó—y al poble l' estima massa —perque no 's morís de fam —va ferlos l' imperial gracia —ab misericordia gran—y ab una clemencia magna—d' afartarlos de bolets—de pinyas y de castanyas.

Ja veyeu, amich Pepet —y companys de LA TOMASA,—á que ha quedat reduhit—tot aixó de la sonada—Re... volució d' aquí dalt.—No se perquè exagerarla —tots els *Cieros* han volgut— d' Espanya y fora d' Espanya. —Després de ferli un favor—al poble rús 'ls que manan,—encar voler suposar — que 'l conflicte té importancia!

L' haverhi mörts y ferits —á mils per carrers y plassas —no vol dir res aquí ahont —de gent del poble n' hi há tanta,— que, per càbrehi, hi han d' estar,— com dins del caixó las pansas.

(Y aquí ho teníu explicat. — La culpa es del poble .. ¡Vaya!!

P. P. T. Del Karriloff.
(Sant Petersburg)

Al camp

Sota d' un garrofer hi ha una nineta
ab un jove al costat;
aqueix fulano intentava conquerirla,
y li fa un jurament d' amor constant.
Mes al dir á la nina—¡Jo t' adoro!
¡Jo 't dono lo meu cor!—
Per casual estranyesa una garrofa
se desprén y li cau al mitj del front.

RAMPELLS

Bibliografia

“ G E N T ”

Aplech d' articles cataláns per R. Suriñach Senties

Jo sento una verdadera satisfacció cada volta qu' arriba á las mevas mans un' obra nova d' en Suriñach Senties. Aquesta satisfacció te una explicació prou clara: 'ls primers ensaigs d' en Suriñach veieren la llum á LA TOMASA entremitj de centenars d' altres composicions primerencas de diferents autors, y mentres la majoria d' aquets s' ha encallat, en Suriñach ha anat avant, sempre avant, havent arribat, sent molt jove encare, á ocupar un dels primers llocs en la literatura catalana. Es, donchs, l' autor de «Gent» un antich colaborador de qui LA TOMASA n' está joyosa.

Quan aquest autor va publicar son tomet de poesias «De la vida» vaig quedar tan agradablement sorprès de son gran ayens, que nó se si al ocuparmen en aquest mateix periódich vaig sapiguer expressar prou encertadament la meva admiració. Cada una de las composicions del tomet «De la vida» es una joya d' inapreciable valor, fabricada ab ma mestra; era qüestió de no escatimarli alabansas, y vaig deixarmhi anar, creyent haver quedat curt.

Mes endevant, vaig rebre «Croquis Cubans», colecció d' articles en prosa del mateix autor y vaig quedar també sorprès de la trassa d' en Suriñach en tractar las *raillas llargas*. En aquets «croquis» no obstant, vaig trovarhi un defecte: 'l de no haver viscut lo nostre autor las escenas qu' en ells describia.

Mes, senyors, lo defecte aludit queda ben esvahit y compensat ab l' obra d' en Suriñach qu' acaba de veure la llum pública. En «Gent», s' hi veu sempre l' esperit furatejador de l' autor, sorprendent los tipos y las cosas en sos mellers aspectes, «*espantlos, poetisantlos, dignificantlos, dramatisantlos*» com diu ell mateix en un dels articles que componen lo tomo, article que no podém lliurarnos de copiar á continuació.

Per aquest quadret podrán compendre la valúia de las composicions d' en Suriñach Senties los que no 'l coneguin y nosaltres podrém estalviarnos la feyna d' omplir unas quantas quartillas mes, puig que, aixís com lo moviment se demostra caminant, lo mérit d' un escriptor, millor qu' ab un agombolament d' elogis, es coneix llegintlo.

A. G.

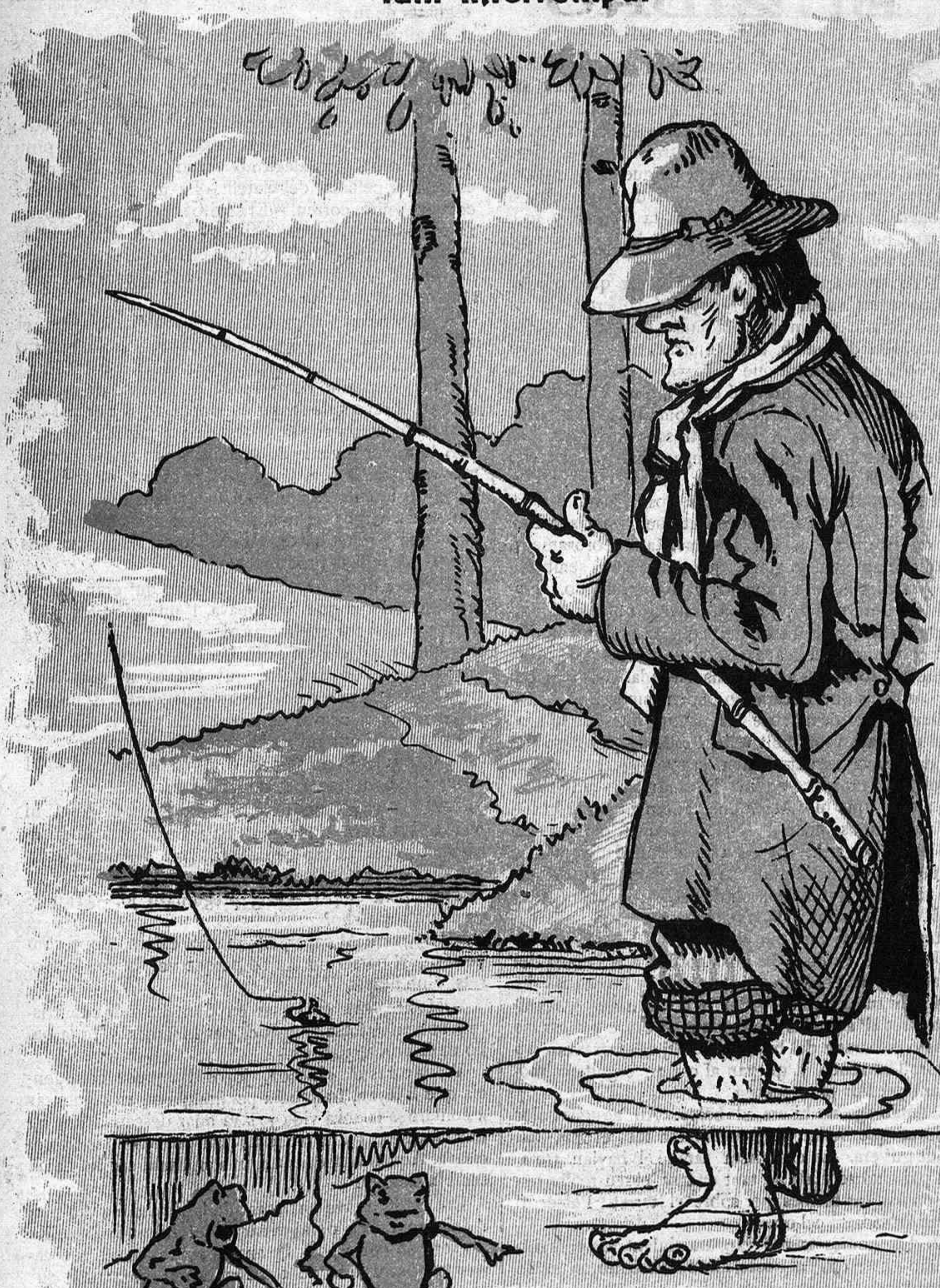
Entre beyatos

Vo.

— ¡Dónquimela ben groixuda, Sr. Benet!
— Prénguisela vosté mateixa, Quiteria. La
Candelera ray, qu' es prou abundosa. Miri, de
tot arreu fa eixir *candelas*.

Idili interromput

— ¡Per tu granófa estin
'l merroc sempre suspirá.
— ¡Calla, qu' estich esglayada
perque aquet vell veig que 'ns mira!

Y.

EL ZIDRO

SI várem pujarne d'escalas y escaletas en Santalla y jo cercant taller! El volfam clar, ample, com las nostras impressiós del art y de la vida, y, ensemps, humil com els nostres recursos.

Després de molt rodar varem trovarlo en el carrer de la Cendra, y varem convenir en que ell ne pagaria las tres quartas parts, ja que, á més de treballarhi, s'hi havia d'arranjar un quartet pera dormir, y jo la restant, puig sols hi pujaria alguna hora vagarosa á llegir ó á fumarhi un cigarret.

Y en aquella sala ampla, quals parets quelcom humidas aviat varen veures gayrebé cubertas d'esbossos, quadros á mitj fer, láminas, caras de guix, pipas, trossos de march, una guitarra... tot en desordre, ab el mateix desordre que regnava sobre una tauleta coixa arrambada en un recó entre llibrets y revistas de tota mena, un tinter brut, una ploma rovellada, barretas de carbó, tubos escolats, trossos de llapis... en aquella sala ampla que tenia dugas finestras al carrer y una rialla constant de claror zenital en el sostre, varem passarhi uns anys de la nostra joventut, - d'aquesta bella y animosa joventut que, gracias á Deu encara 'ns dura - en Santalla treballant febrament, glatint sempre per la gloria que tan aviat li semblava propera com la veyá llunyana, y jo, animantlo, animantme á mí mateix, y ab un assedegat afany d'animar y fer sentir als altres, á n'aqueixa multitud indiferenta y insorollable, capassa d'ofegar totas las ideas juvenils y totas las aspiraciós elevadas dels que comensan, dels que encara no poden imposarse.

Devant per devant de las nostras finestras hi acabava una casa vellá molt vellá, desde la coronisa del terrat baixava serpejant, una grossa esquerdá com si 's volgués ficar balcó endins del quart pis; - un balconet alegre que hi cantava una cadenera y que hi havia una ufanosa mata d'aufábrega qual olor á vegadas ens portava 'l vent. - La paret bufada, formant á banda y banda de la gran esquerdá com unas crostas que semblava qu' haguessin de saltar. Segurament tot venia de l'humitat y de las dotzenas d'anys que deuria tenir aquella casa tan vellá.

Una tarde varen lligar unas cordas á la barana del terrat y varen penjarhi una bastidá, y l'endemá dematí ja hi treballavan el paleta y un manobra fent saltar trossos d'aquellas crostas, que al caure y tocar las fustas ó la barana del balcó, se mitj esterrossavan ab un soroll sorrench y queyan al carrer, seguits calmosament per llur pols rojenca.

L'aufábrega no hi era al balcó. Ab aquella olor tan forta que feya, devia perfumar tot el pis, tan menut qu'era. La cadenera també l'havian treta, pero per aixó sentíam de tant entant el seu refilar llunyá, com si 'ns arribés per sobre 'l terrat. Potser l'havian posada al cel-obert.

Els dos homes treballavan, ara xiulant, ara creuant-se quatre paraulas calmosas, ara encenent ab un misto d'esca 'i cigaló enganxat als llabis.

- Ja convenia - vaig fer jo, referintme á lo qu'ells adovavan.

- N'hi havia poch d'aquets - va respondrem, donantse dos copets á la butxaca de l'ermilla de vellut, un d'ells, un vellet cara-afeytat, ab una barba punxa-

guda, una boca sense dents y uns ulls grisos, víus com esguarts de fura.

L'altre era un tros d'home. Un minyonás carregat d'espatllas, ab el coll molsut cobert de pelussa, las galts rojas, plenas... Tot el seu posat era d'una franquesa y una bondat corprenedoras. Una tarde va despedirse de nosaltres el vellet de la barba punxaguda; ens va dir que per lo que restava á fer n'hi havia prou ab el «Zidro», y va afegir ab un to burleta, mentres li estirava la pelussa del clatell: - Es un bon minyonás com avuy no 'n corren. - El «Zidro», per única resposta, va exclamar: - Deu us fassi bo. - Y com que l'altre seguia ab la ma al mateix lloch, estira que estira, ab un moviment nerviós li va treure d'un cop com si 's ventés una mosca vironera.

Jo may havia vist un home que s'alimentés com el «Zidro». Pera esmorzar, desembolicava una llesca de pa de nou lliuras y l'amania ab la bota. A seguit se posava á menjarla, recreyantshi, aixugantse de tant entant ab el revers de la má un glopet de vi que, si donava la mossada grossa, li regalimava barba avall.

A lo millor li venia uu sanglot, se li tornava la cara més vermella, y pera férsel passar aixecava la bota enlayre, tot lo enlayre que podían els seus brassos curts y molsuts, y, boy apretant el cuyro ab las manassas pera que 'l rajolí baixés ab més forsa, traguejava fins que 'l cor li deya prou.

A l' hora de dinar, lo mateix, sino qu' eran dugas las llescas de pa que 's xopava, l'una després de l'altra, y els tragos sovintejaván més. El darrer el feya xerriquejar qu' era un gust. Un día, sentint que no s'acavava may, en Santalla, qu' estava enfeynat pera treure 'l vert fosch y envellutat dels xiprers d'un jardí senyorial, va acavar de posarse nerviós, y, l lensant els pinzells d'una revolada, va eixir á la finestra.

- «¡Zidro!» Jo no se pas com os hi cap tant vi al cos. No sabreu trovar el camí de casa.

- Prou - va respondre. - Ja fa molts anys que m'hi faig la vida aixís. Y may m'ha marejat ni una mica. Si no tingués el cap ben segur, ¿per ventura podria treballar sobre aquestas fustas?

- ¿Y pera sopar? - vaig preguntarli jo. - ¿També torneu á repetirho?

- ¡Oh, cah! Al sopar, no; menjo calent. Sopo com vostés: ¡ey! potser no tan bé perque vostés son senyorets, y un hom...

- Mestre, - va exclamar en Santalla, ab una tristesa bohemia, forsa simpática per lo franca. - Jo la ballo molt prima, ¿sabeu? -

Y allavoras el «Zidro», joyós d'aquella confidencia que li feyan, franquesa per franquesa, va comensar á contarnos la seva vida y 's va anar descapdellant ab una sinceritat y una mena de transparencia que 'ns encisava. Aquell homenás era una criatura; ens ho havia semblat sempre.

Era casat, estava enamorat de la seva dona ab tota l'ánima y deixava endevinar la dolorosa temensa de no ser ben correspost. Quan era solter, en el seu carrer va anarhi una pentinadora ab la seva filla, qu'era una mosseta preciosá.

El barri desseguida li va treure «la Fina» de tan senyoreta que semblava.

El «Zidro», tornant de la feyna, se la mirava... y un enamorament prenía arrels en la seva ánima verge. Però «la Fina» no era pera ell. La tonta no sabia com-

pendre quí la estimava de veras... En aquella porta de casa la pentinadora, á entrada de fosch, sempre hi havia xitxaretlos, ara l'un, més tart l'altre... y el «Zidro» 's consumia, y, si hagués gosat, d' una trompada 'ls hauria escombrat á tots. Sinó que «la Fina» s' ho haguera pres malament...

Ell donava temps al temps, perque ja ho sabia que la noya, tart ó d' hora, s' adonaria de que aquells anavan á ferli perdre temps, y de que ell era 'l menys senyor, el més lleig tal volta, però 'l més enamorat.

Lo que al «Zidro» li va fer mal, va ser que un temps després la pentinadora no més parlava ab un. Els altres s' havían fos. Aixó 'l tenia fóra de sí. Més s' estimava véurela avuy rient ab aquet, demá ab aquell; però alló de que un n' hagués sortit victoriós el cuydava desesperar.

Un temps després las malas llenguas del barri varen orjar una historia, y la bondat del «Zidro» s' hi va rebelar. Si bé es vritat que «la Fina» 's va quedar sola y que aquell xicot no va comparéixer més, ¿per qué no podían haver renyit? Desseguida la calumnia... ¡Quína gent!

Y un día el «Zidro» emprén á la seva enamorada, aquella enamorada que may l' havia escoltat, y li diu de cop y volta:

- Tu ets bona ¿veritat?

- Si... Es la gent que 'm vol mal - va fer ella.

- Déixala estar la gent. ¿Te vols casar ab mí? Jo que t' estimo més que ningú... -

La mozza 'l va mirar, va aixugarse 'ls ulls, y entre vergonyosa y enérgica va respondre:

- Sí. -

Y es varen casar, però 'l «Zidro», may va tornar á veure aquella xicota riallera que l' havia enamorat. Carinyosa, treballadora, aixó sí, ¡massal, però ell, al contarho, demostrava una pena... un pressentiment... - Potser, com qu' ella es tan fina, tan senyora, y jo tinch aquestas manassas... - ens deya ab una tristesa que 'ns omplía de compassió.

Feya molts anys que no l' havia vist el «Zidro» á n' aquell noy á qui «la Fina» havia deixat, - perque fou ella qui va renyirhi... - El «Zidro», ja casat, va preguntarli de que havian vingut las renyinas - ho devia preguntar tristoy com una criatura que capta.

- De res. De que volía que anéssim á ballar tots sols á una societat y jo no vaig voler. ¿Oy que vaig fer bé?

- ¡Es clar! - devia respondre el «Zidro» confiat, amorós, dolcíssim dintre la seva figura taujana y bondadosa.

Feya temps que no l' havia vist, quan, pochos días abans, al anar á la feyna, va toparlo pel seu carrer. Era al dematí, perque 'l «Zidro», com que vivía al Clot, sortía al dematí y no compareixía fins al vespre á casa. ¡Oh! Si tornés á acostarse á n' ella, - va exclamar á la fí, muntantse en una energia que va redressarlo fins al punt d' esborrar aquella vulgaritat del seu cos y ferlo semblar esbelt: - el mataria. Tan cert... ¡El mataria!

Varen passar uns quants días, quan una tarde - que sempre recordaré ab esglay - al pujar al taller, va dirme desseguida en Santalla:

- No sé que té 'l «Zidro». Tot avuy que está nequitós. Entre aqueixas fustas y cordas sembla engaviat y cada moment aixeca el colze...

- Potser la seva dóna n' hi ha fet alguna - vaig respondre jo ab aquella predisposició que, més ó menys, tots tenim á decantarnos vers las fatalitats.

- No li he preguntat res - va dirme en Santalla - ni he sortit á la finestra. L' he anat mirant desde aquí dintre. - Y en els ulls del meu amich vaig llegirhi aquell goig agre-dols del artista en espiar els dolors, poetisantlos, dignificantlos, dramatisantlos, retrassant sempre el moment d' aixecar el vel del misteri.

El «Zidro», mentrestant, treballava com un autómata, rebossant aquella paret que llufa al sól ab una resplandor groga.

En l' espay d' uns minuts, va restar palplantat dugas ó tres voltas com si medités quelcom, fins que prenía la bota y bevia... bevia... Semblava que volgués ofegar alguna pena que li rautava pels dintres.

- Y donchs, «Zidro» ¿qué tal? - vaig preguntarli jo.

Várem veure que 's tombava una galta roja, poch á poch, y uns ulls encesos, esperitats, varen mirarnos fit á fit. Com si no estigués piou segur, com si l' atragués la buidor que 'l separava de nosaltres, va agafarse á una corda y ens va dir:

- ¿Sabéu? La dona... m' ha fugit... la... mala sort! - Y es va tombar en rodó, va pendre la bota y va tornar á beure llarga estona sense respirar.

Després, com si d' esma sapigués que nosaltres éram á la finestra, va girarse de bellnou. Tenia ja tota la expressió d' un borratxo. No sabia com comensar lo que 'ns volía dir. Com si fos un secret y volgués parlar baix, va tirar el cap enfora d' aquella febla barana de cordas pera escursar la distancia. En Santalla y jo ens várem estremir á l' hora.

- ¡Retireuvos, «Zidro»!

- ¡Caureu abaix!

Ni 'ns sentía. Abstret á tot, várem coneixer que no mes volía foragitar aquella confidencia que li feya moure els llabis ab torpesa.

- Ahir... - va comensar ab una veu fosca, profunda... Y llensava cap y pit enfora, y ens va semblar que anava á donar un pas á la buydor.

- ¡Per Deu! - vaig xisclar. Y agafant á n' en Santalla per la espatlla, várem retirarnos de la finestra pera que no 'ns pogués parlar, várem retirarnos poch á poch, però sense deixar de mirar aquell desgraciat que 'ns esglayava. Ni may que ho haguéssim fet, perque el pobre borratxo, veyent que li fugíam, va voler apropiarse mes... Vaig veure 'l seu cap engrandirse com si 'ns vingués á caure sobre, la seva boca oberta, y, ensemps, els seus brassos barallantse ab l' espay. La impressió de terror va clóurem els ulls y en un instant vaig sentir el soroll de cordas y fustas que, al despedir el cos, ballavan, el trontoll dels ferros de la barana d' un balcó, y el cop tou y ressonador del cos al caure sobre l' empedrat del carrer, que encara 'l porto enganxat á las orellas.

En Santalla s' havia quedat ab els ulls oberts, esgarrifosament oberts, de cara á la bastida buyda. Al deixondirnos, ell, nerviós, excitat, va posarse á esbossar en la tela la figura del desgraciat en el fatal moment de la cayguda, - quan ab els llabis oberts va desplomarse per sobre las cordas, brassejant en l' espay, - y jo vaig córrer escalas avall, ab aquell assedegat y irreflexiu afany de portar remey á las cosas que, desgraciadament, ja no 'n tenen.

R. SURIÑACH SENTÍES.

La deixa el doctó Marcelo
y la pren en Vilaverda:
el tractament sempre igual,
¡¡manxiulas y sangoneras!!

Un viatge à la Lluna!

(CONTINUACIÓ)

Y 'l bon Janot contava
de lo gran Rey Saul lo que sabia
y de sa tendra filla quan filava,
y la NINI 'm mirava
pareixent que en mos ulls s' entretenia

Engullintne la carn, que rostideta
sabia á gloria, á fé, per lo sabrosa,
m' anava posant vi, boija y distreta,
y jó gentil guerrer y ella preciosa
pareixiam 'ls dos héroes antichs,
dins lo Castell feudal de Senyors richs.

Lo bon JANOT fumava
ab sa negota pipa que llensava
més fúm que llensa un carreter blasfémias:
lo Sol casi 'ns torrava:
y aquells camps y las vinyas esplendentas
mitx torradas per cert com las bohémias
quan tenen un istiu sensa tormentas,
'ns mostravan sos fruits sans y abundosos
fent gala d' uns raïms molt primorosos.

¡La brisa suau corria!
¡Los muixonets volavan!
¡Lo riu com una seda 'l curs seguia!
¡Las palmeras ab l' ayre 's cimbrejavan!
Y jó de goig glatint, á cada estona
m' olvidava molt més de Barcelona.

¡Y 's comprén!... ¿Qui recorda
lo carrer de las «Moscas», las «cloacas»
y aquet soroll de cotxes que 'ns aixorda?
¡Aquí tot es bellesa!
y aquets camps esmaltats qu' enveja donan
exuberants tots ells, vessantne vida,
en tant que mils d' aucells sos cants entonan,
com David ab son arpa adolorida
ne forman un conjunt que 'l cor inflama
com «Zelika» al valent «Vasco di Gama.»

Pasavan las panotxas
contentas las pajesas prop de l' Era:
Fora 'ls «de Sol,» no hi hán altres rellotxas;
la maynada 's rentava á la «Rivera»
y ab el riu, flors y aucells, mirat de lluny
semblava un quadro fet pel gran Fortuny.

—JANOT, veniu: Proveune
de aqueix ví primorós la essencia rica:
després, ab goig, conteune
los fets d' aquella noya tant bonica;
Filla del Rey Saul segóns digueren.
A fé vull ascoltarvos;
y puig ha permés Déu que per fortuna
content y sá com ans pugui mirarvos,
ja que estém de la LLUNA á mitx camí,
deu gust un cop al menys á la NINI

—Y á mi 'm digué:—¿Qué tens? qui el parlá et priva?
¡No estigas tant farrenyo ab aqueix cascol!
¡Semblas «Lohengrin» quan ab el Cisne arriba!
¡Já que 't vull tot per mí no 'm dongas xasco.
Si del Sol la llúm bella
no anima ton esprit, dins mos ulls mirat,
y si aixó no t' engresca, ab desespero
creuré que n' es fatal ma negra estrella,

aixeribeixte un xich mussol, ¿no veus
que ja tots 'ls meus gustos son els teus?

—¡Que n' ets de sandunguera!
digué 'n JANOT rihent bó y acostantse
¡A fé 't dich qu' ets pitera.
¡Y que ben descansada
degué quedar la LLUNA 'l dematí
que feta un pom de flors 't va parí.

¡Estás feta una perla!
un brás de mar, coral, y pedreria!
Astuta com la merla,
ets un brotet del cel qu' una ventada
te degué portá un día
en que l' ona del mar enjogassada
per donar á tos peus una besada
sa blanca espuma cap á tu escupia.

—JANOT, féu 'l Poeta
y á fé que vos escau com á mi 'l sabre:
Contéu aquella Historia
avans no 's fassa fosch, que 'l temps aprémia:
Vos que teniu memòria,
¡¡¡puig heu viscut molts anys dins la «Bohémia,»
Contéu del Rey Saul la trista vida:
Conteula já si os plau.—Donchs desseguida

Diuhén que una vegada...
—fá més de tres mil anys—lo Rey que déyam
tenía una filleta enamorada
d' un princep no cristiá qu' allí vivia,
pero ab una passió tant extremada
que sols ab ell pensava nit, y día
y anava mustigantse com la dália
que seca cau p' el vent que 'ns vé d' Australia.

Son pare prou que ho veyá!
perque un pare ho veu tot quan els ulls obra;
pero aquell Rey no creya
que si es fía ab amor may més 's cobra,
y si 's cobra es á plassos:
y la hermosa donzella
puig aixís ho volgué sa negra estrella
del vil aymant caygué, boja en sos brassos.

Com ell cristiá no n' era,
per ré 'l remordiment va contenir-lo
guiat per sos instints malvats de fera,
la ideya del plaher va enllepolir-lo:
y sens respecte al temple,
puig era dins lo temple ahont se trovavan,
ab deliri extremat folls se besavan
donant als sants de fusta un mal exemple.

Filla d' un Rey com era,
la cabellera rossa
portava, com si fós una ramera,
al ayre desplegada. . Si fou grossa
la falta.. ¡Déu ho sab'. Lo malvat princep
vá triunfá á son plaher de la minyona;
y esqueixant lo vel pur de sa ignocencia,
vá tacá d' una verje la conciencia
y vá entelar lo brill d' una corona.

MARCELINO SANTIGOSA

(Seguirá)

A l' hora de visita

—Sab, filla, que triga molt lo doctor. ¿Que no podria comensar á pendrem lo pòls vosté.

— ¡Ay, bon senyor: jo pe 'l pòls no coneix altra cosa que 'ls espòlsadors!

L'automóvil del Rey va volcar l'altre dia.
Tothom 'n va sortir enfangat fins al coll:
Els ajudants de Don Alfons, no 'n van poguer pas treure
l'aygua clara... ni 'l llot ab que 's van embrutar 'ls vestits.
Per sortir del pas, una parella de bous qu' enmenava un
pagés, va tenir d'arrossegar la màquina fins á puesto.
Talent com si l' Azcárraga l' hagués guiat.
¡Es á dir, ab aquest no hi valen ni 'ls bous; quan s' enca-
lla, necessita 'n Villaverde per arrencar.

✱

Lo mohiment revolucionari de Russia, s' en emporta á
Fransa las «simpatias» de tothom.

La República, mes amiga del poble Rus, que no pas de
la burocracia que 'l governa, mira gustosa com s' acostan
'ls instants de la reivindicació social d' aquell imperi.

A la sala Saint-Germain, han tingut 'ls estudiants de
Paris una nombrosa reunió, pera protestar de las matansas
pe 'ls carrers de Sant Petersburg.

A l' acabament, calents de cap, volgueren fer constar sa
manifestació contraria á l' embaixada Russa.

La policia, 'ls ho va privar.

Els grupos van anar 'llavors á las redaccions dels peri-
dichs del carrer Montmartre, per fer constar la protesta
ferma.

Perque 'l cas no acabés malament, la policia 'n va aga-
far uns quants d' estudiants.

✱

Tan bon punt s' ha refet de la malaltia que l' ha portat
á las portas de la mort, se 'n ha anat de Londres cap á Ru-
ssia lo famós escriptor anarquista primcepe Kropotkine.

En Kropotkine encara no es vell, perque va naxer l'
any 1842; mes son aspecte y barbas blancas, son las de
ancianitat, que s' ha avansat més del regular. ab las lluy-
tas lliuradas defensant 'ls seus ideals de redempció social.

L' autor de «La conquista del pa» es de la vella aristo-
cracia Russa.

Quan era jove, va servir á son emperador en lo regiment
de cossachs més feréstechs, 'l mateix qu' ara ha vessat la
sanch del poble, pe 'ls carrers de Sant Petersburg.

Després de l' insurrecció de Polonia, va deixar estar las
armas, consagrantse á las lletras.

L' any 1872 va ser afiliat á l' Internacional dels treballa-
dors, fent sos viatjes á Siberia y á Xina.

Company d' en Marx, va ser després son dissident, pre-
dicant doctrina propia en «La Revolta» diari fet per ell
expressament.

Fou perseguit per sa propaganda revolucionaria, sortint
á defensarl' en Victor Hugo.

Home de gran ciencia y fervent revolucionari, s' ha
guanyatrenom ab obras com: «Las paraulas d' un rebech»,
«La anarquia en l' evolució;» «Camps, Fábricas y Tallers»
y la qu' hom nombrat avants.

Al ensemps n' es home d' acció ferma y valenta,

Sempre 'l trovan á punt per la lluyta; no tem per res 'l
risch, ni 's cansa may..., com se cansan 'ls febles.

Es pobre.. y no hi ha prou or per comprarlo.

Viu de son treball, colaborant en «La Geografia Univer-
sal» de Reclus y en las revistas «The Nature» y «La Enci-
clopedia Británica.»

✱

Lo tenir mare, es cosa que de vegadas fa molt servey, y
sino qu' ho diga un industrial tortosi de qui contan la
historia qu' explicarém.

Un modest artesá de Tortosa 's va trobar arruinat per
mala sort dels negocis, barrejada ab altres causas que no
venen al cas.

¡De bescantadors no 'n som!

Tenia una caseta, fonament de son capdal, avaluada,
mica mes mica menos d' unas cinch mil pessetas.

Gastats 'ls altres cabals, la caseta ja era empenyada y
feya fermansa del deute contret ab un usurer que tenia
botiga d' adroguer... y qu' exercia l' usura á ratos per-
duts, com una distracció.

Com que 'ls interessos no 's pagavan, l' embarch de la
finca n' era imminent; las di- posicions prou n' eran ben pre-
sas y 'l fideuher ja 's veyá seva la caseta.

De sopte, 's presenta á casa del deutor una senyora ben
vestida, d' aquellas que quan passen deixan anar rastre d'
olors finas.

—¿Qu' es vosté, fulanó de tal?

—Per servir-la, li diu l' home tornat á menos.

—¿Qu' es veritat 'l que vosté passa apuros; que 'n deu
mil duros á l' usurer de la cantonada, y que demá li em-
bargan la casa 'ls de justicia?

—Si senyora... tot aixó es molt cert.

—Donchs tingui: aqui te las cinch mil pessetas. Y tal dit,
tal fet; allarga á la ma del industrial cinch bitllets de mil
pes etas cad' un, d' alló més nous.

—Paguí 'l quo deu, canceli l' hipoteca y quedis altre
cop ab la casa.

No vulguí saber qui soch jo, ni s' hi amohini, perque
no 'n trauria res.

La senyora, qu' encara n' era guapassa y de bon regent,
se 'n va anar sens dar explicacions... que tampoch feyan
gran falta.

¿Per quinas arts dolentas ó bonas, havia aquell hom'
arreplegat tanta moma?

¿Qui 'n devia ser la senyora misteriosa?

Qu' hi digui mes, qui ho sá piga.

No mes espliquém 'l fet.

L' únich que 's diu per Tortosa, es que l' industrial de
referencias com qu' es bort, no ha conegut may á sa mare.

¿Aquesta dama de las cinch mil rodonas. n' era sa mare?

Tothom s' ho creu.

✱

D' un reyalme lluny... molt lluny d' aqui, 'ns escriuhen
un cas que l' apuntém, per fer obrir l' ull á la policia, que
n' es aqui tant diligent.

¡Apa, Memento... que va per tu!

Un subjecte havia fugit de la presó tres ó quatre vega-
das... y honorant 'l sistema antropométrich 'l guardavan
retratat de sis maneras diferents.

Quan va tornar á fugir, perque sempre s' escapava de
mans de la justicia, 'l Gobernador va enviar 'ls sis retratos
á diterents delegats seus perque l' atrapessin.

Al cap de pochos días 'l Gobernador revia aquest «parte»
d' un dels més fidels delegats:

«A son temps, he rebut 'ls sis retratos dels sis malfactors
que 'm volen fer agafar. Ja 'n tinch cinch d' agafats, aviat
tindré 'l sisé.»

Lo se 'n demá li enviava enmanillats sis infelissos que s' assemblavan als retratos com un ou á una castanya...

¡Si s' arriban á semblar!

Hi ha gent per tot.

Ara fa poch han robat la llansa d' argents, remat de la bandera, que las damas catalanas, van regalar á l' Unió Catalaniata.

¡Aixó de las banderas... fan mala fi!

La bandera de damasch brodat, portava al cim del bastó l' alabarda ab escuts de la terra esmaltats y eisellats; quin valer no baixava de 500 pessetas.

Lo guardavan á las dependencias de l' Unió, quan aquesta entitat y la «Lliga Catalanista» vivian agermanadas.

Van renyir y cambiantse de casa payral l' Unió 's trova á mancar l' eyna punxanta de la bandera.. pot ser l' única que 'n tenian, porque 'l demés no talla ni punxa.

Y vetaquí als socis de l' Unió, avans á buscar «l' ispector» Castellá, perquè 'ls busques l' eyna perduda.

Com es molt natural lo triá, no l' ha trobada en lloch del mon.

Y sí fins ara l' Unió no ha tallat rés, d' aqui en avant no punxará.

L' Ateneu Gracienc va donar lo darrer diumenge una vetllada musical y literaria, que va ser molt distreta y agradable pe 'ls concurrents.

Encara que no hi va a pendrer part la Giudice, ni en Bassei... porque tenian altre feyna, no hi van mancar tiples, tenors y baixos, que son tots esperansas, si 's dedican á qualsevulga altre ofici, que no haigin de cantar.

La concurrencia va reb'er als artistas ab bondat y resignació... com s' ho mereixian.

La Junta, malt agradablement; ni menos «cacheaba» als invitats.

Els japonesos, han votat de son pressupost secret de guerra, per' ajudar 'ls travalls de la revolució rusa, la cantitat de 48 milions de yens, que 'ls han enviat tot seguit.

Lo pope Capony, te diners de sobras per' aguantar las vagas d' obrers, sens necessitar 'ls cabals japonesos.

Per ara, ja ha senyalat socors á las familias més pobres y soldada pera menjar els vaguistas.

TEATROS

PRINCIPAL

Mamá Colibri s' ha fet molt temps á París: tothom l' ha anat á veurer.

Aquí la fan molt be, na María Tubau, en García Ortega, Reig, l' Amato y casi todas las damas y caballers que prenen part en la representació.

Pot ser la lley de la obra no s' en arna ben be ab lo sentir de la Tubau, sent d' estimar l' esforços que hi tá, envers los gustos del públich.

La traducció de *Mamá Colibri*, la trobém un xich massa ignoscenta y no hi val que 'ls traductors esmenin la plau dels autors, malgrat ho fassi ab bons fins y santas intencions.

Trobém 'l final desgavellat per mor de la moral, que 'n surt capicolada de las resultas.

Verament la Tubau fá aquesta comedia ab lo carinyo d' avia que hi vé á representar; la frasse final ¡que bé li escau!

La decoració nova, ab vistas á la pintura modernista, no la podém alabar de cap manera

La presentació riquisima, com de consuetut.

NOVETATS

¡Ja ha retornat en Bonifaci Pinedo! ¡L' anyoravam! Las primeras representacions de la companyia d' aquest actor tant aixerit, s' han vist plenas de gom á gom.

La sala de Novetats es gran joy? Donchs no s' hi cabia.

A la porta hi havia penjat 'l «fatal lletrero... s' havian venut todas las localitats.

En *El puñao de rosas* en Pinedo no te matador.

En *San Juan de Luz* es graciós... porque si.

Las tiples... guapas, elegantas, ben vestidas; están be de roba blanca y de formas... pero es necessari que hi hagi alguna notabilitat entre ellas y se reforsi, pero de debó lo *sexo masculino*.

Tant bon punt estrenin obras, ja 'n parlarém mes.

CATALUNYA (ELDORADO)

Divendres, van estrenar la sarsuela en un acte *El Túnel* lletres d' en Prieto y d' en Rocabert, solfas d' en Saco del Valle.

L' obra peca de tendencias an xich massa dramáticas, que no se li escahuen; hi ha de tots 'ls gustos; per' aixó va interesar als *morenos* que van repicar de mans, ajudant á la *claque*.

La part literaria potser si que val mes que la musical, sobressortint uns coros del quadro segon, de molt soroll... que mereixien los honors de la repetició.

Els autors, se volgué coneixer y foren ovacionats; n' hi ha un de la terra.

Els artistas, ho feren be tots, y fá decoració d' en Felix Urgellés, es fina, ben entesa de tens y perspectiva y ben disposta.

Va «debutar» la tiple Teresa Lacarra qu' hem aplaudit á Romea fent comedia catalana y ab un altre nom, sent ben rebuda pel públich, per la bona escola de cant que va lluhir.

¡Es de la terra y ho fa bé—donchs, visca!

TIVOLI.—CIRCO EQUESTRE

Aquí si que may paran; cada vespre cosas novas y bonas

Ara 'ls Gamon fan travalls olimpichs; 'ls Queirolos esgarrifan ab exercissis, que semblan impossible y qu' ells fan ab la sencillesa com el que 's menja un llonguet per' esmorsar.

S' ha de veurer, per poder'ho creurer.

Miss Darvín, fa brincar una colecció de gats ensinestrats, que la creuhen fins al punt de no semblar felins, 'l que 's veu. La simpática inglesa, deu ser mes gata, qu' els que treu d' els cistells. no sent res d' estrany que 'ls domini ab sos ulls, brillants de llumenetas.

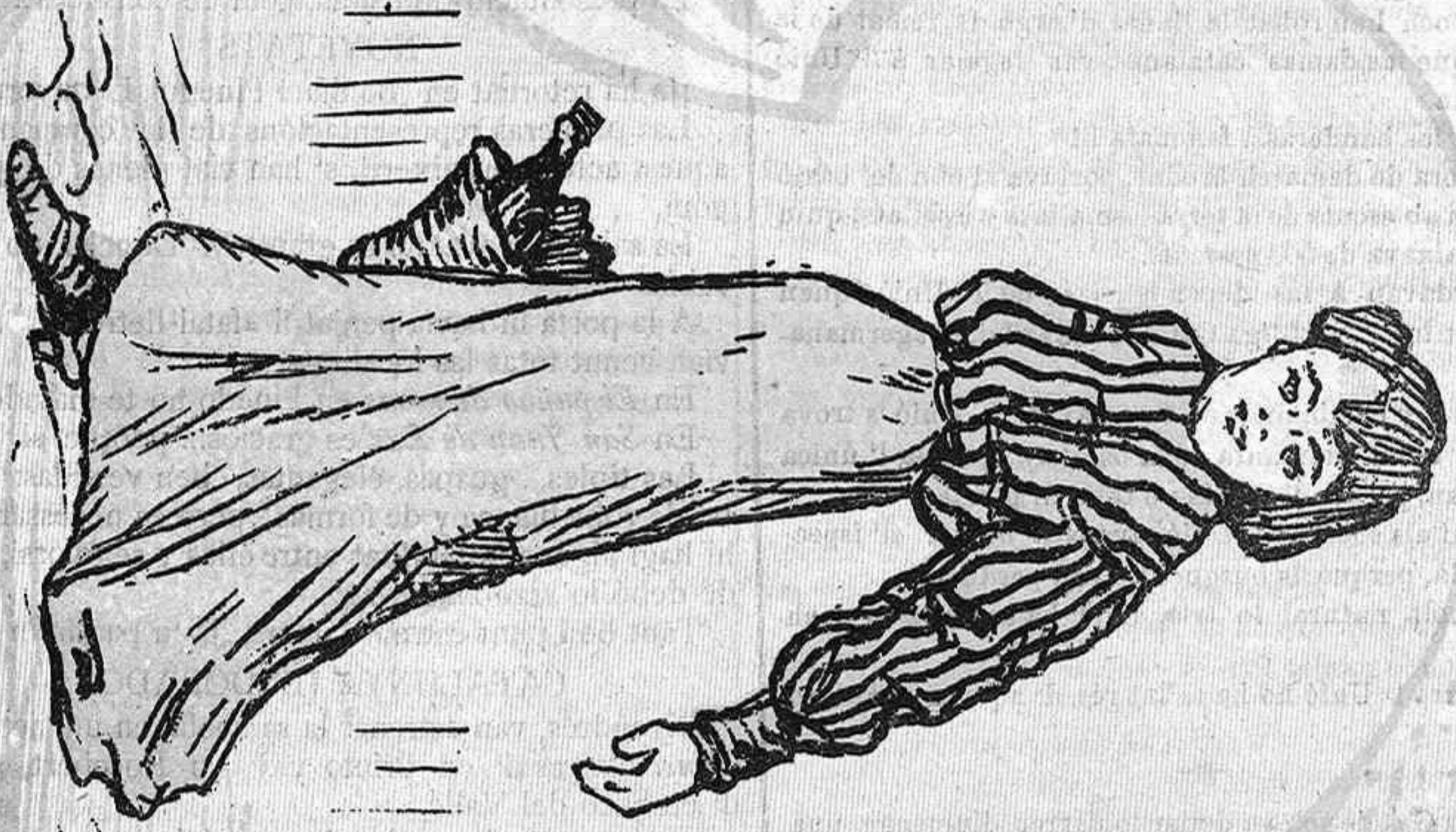
Per' acabar, tot lo «salero» d' Andalucía, repicant las castanyolas' fa ballar 'ls cors d' els joves y fins d' els vells que 's miran *Una jnerva en Sevilla* y la *Corrida de toros* que fan al viu, y ab propietat.

¡Creguin... s' hi pasan bonas vetllas!

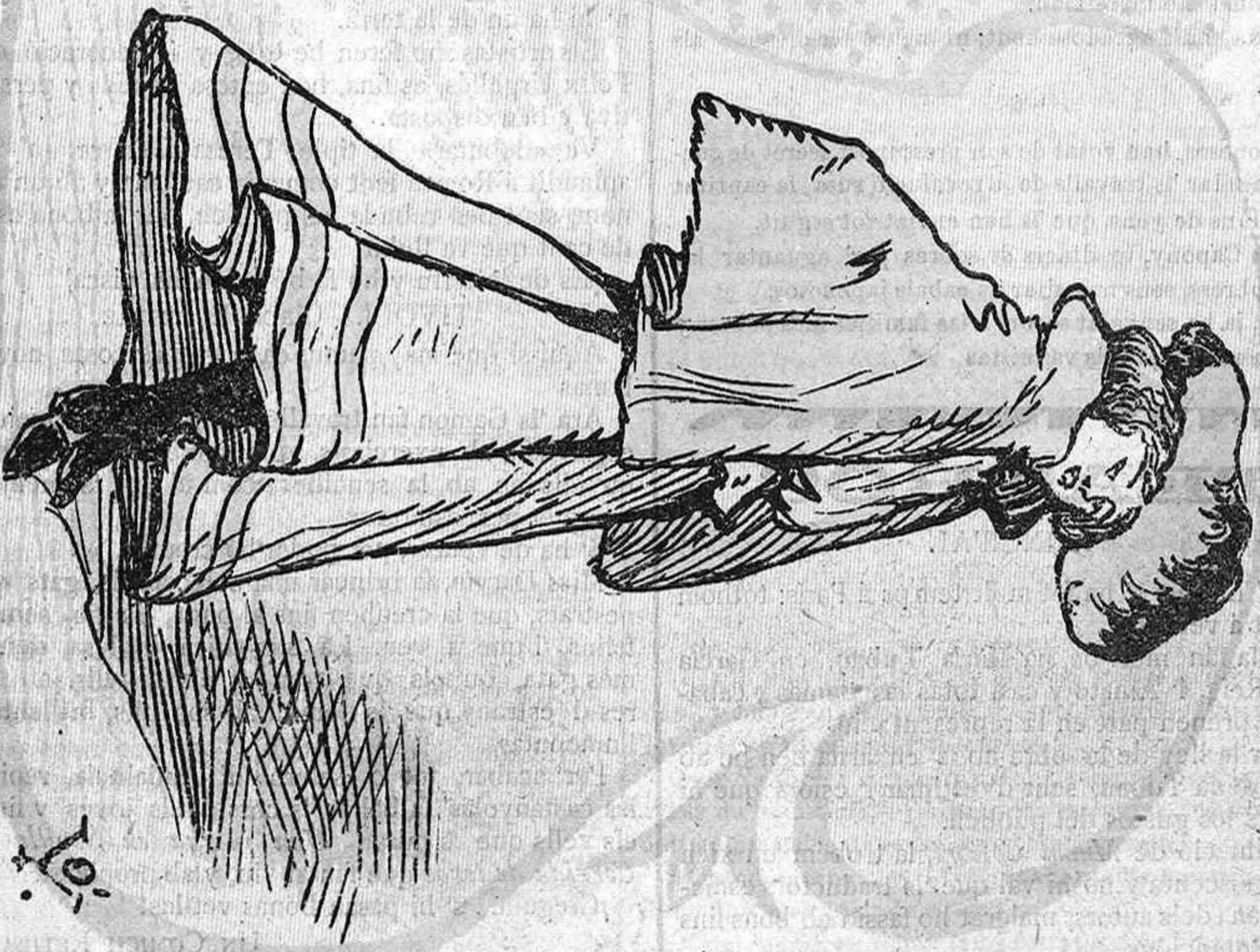
UN COMICH RETIRAT.

Litografia Barcelonesa. — Sant Ramón, 6

Metamórfosis d' una filla d' Eva

A las 12 del mati
no us logrará seduhí.

Quan ella us destrossa 'l pit,
son las 12 de la nit.

Joí.